

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 348/2020-37

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti [REDAKČNÝ ZNAČENIE], [REDAKČNÝ ZNAČENIE], [REDAKČNÝ ZNAČENIE], [REDAKČNÝ ZNAČENIE], zastúpeného advokátkou JUDr. Emíliou Korčekovou, Malacká cesta 5680/2B, Pezinok, proti postupu Okresného súdu Pezinok v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 1089/2008 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Pezinok v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 1089/2008 v období po právoplatnosti rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva z 21. mája 2015, sťažnosť 65736/13, **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadostučinenie **300 eur**, ktoré **je** mu Okresný súd Pezinok **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
3. Okresný súd Pezinok **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **326,66 eur** na účet jeho právnej zástupkyne do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Ústavnej sťažnosti vo zvyšnej časti **nevyhovuje**.

Odôvodnenie:

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 17. júla 2019 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom všeobecného súdu označenom v záhlaví tohto nálezu. Sťažovateľ navrhuje vysloviť porušenie ním označených práv, prikázať súdu vo veci konať a priznať primerané finančné zadosťučinenie 13 000 eur.

2. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 348/2020-17 z 22. septembra 2020 ústavnú sťažnosť proti napadnutému postupu vo vzťahu k obdobiu po právoplatnosti rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) z 21. mája 2015, sťažnosť 65736/13 prijal na ďalšie konanie.

3. Sťažovateľ je žalovaným v konaní vedenom na Okresnom súde Pezinok (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 4C 1089/2008 o zaplatenie 3528,12 eur s prísl. Konanie trvá od 2. novembra 2006 (predtým vedené na Okresnom súde Bratislava III). Na základe sťažnosti podanej ESLP pre porušenie práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v napadnutom konaní sa Slovenská republika zaviazala sťažovateľovi zaplatiť finančné zadosťučinenie v sume 4 400 eur za spôsobené prietahy.

4. V čase po právoplatnosti rozhodnutia ESLP sa vec sťažovateľa nachádzala na Krajskom súde v Bratislave, ktorý uznesením z 26. septembra 2017 zrušil doplnací rozsudok okresného súdu zo 16. septembra 2014 a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Spis okresného súdu bol z krajského súdu vrátený 9. novembra 2017, ktorý následne okresný súd 17. mája 2018 predložil Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) na rozhodnutie o dovolaní, ktoré sťažovateľ podal ešte proti rozsudku krajského súdu z 25. februára 2014. Najvyšší súd uznesením z 27. februára 2019 dovolacie konanie zastavil z dôvodu, že žalobca bol 12. apríla 2018 vymazaný z obchodného registra. Spis bol na okresný súd z dovolacieho súdu vrátený 25. marca 2019 a uznesením z 3. júna 2019 okresný súd konanie zastavil rovnako z dôvodu, že žalobca bol vymazaný z obchodného registra.

II.

5. Podľa sťažovateľa ide o extrémne dlhý spor trvajúci od 2. novembra 2006 (predtým vedený na Okresnom súde Bratislava III pod sp. zn. 40 Ro 2663/06). Sťažovateľ prietahy v napadnutom konaní napadol pred ústavným súdom už niekoľkokrát. Tento mu nálezom č. k. II. ÚS 223/2013-44 vyhovel v časti vyslovenia porušenia práv sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru a v časti príkazu konať bez zbytočných prietahov. Finančné zadosťučinenie sťažovateľovi priznané nebolo. Sťažovateľ sa sťažoval na porušenie čl. 6 dohovoru na ESLP, na základe čoho došlo medzi ním a Slovenskou republikou k zmieru („friendly settlement“). Slovenská republika sa mu zaviazala zaplatiť finančné zadosťučinenie v sume 4 400 eur (sťažnosť č. ██████████ ██████████ proti Slovenskej republike). Sťažovateľ prietahy opätovne napadol

pred ústavným súdom 14. mája 2018, ktorý však jeho sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú odmietol (II. ÚS 497/2018 zo 17. októbra 2018) z dôvodu, že v čase jej podania bolo napadnuté konanie v štádiu doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu, resp. v štádiu postúpenia súdneho spisu dovolaciemu súdu. Z uvedeného dôvodu ústavný súd konštatoval, že nemôže dochádzať k porušovaniu označených práv sťažovateľa.

6. Sťažovateľ detailne napáda jednotlivé procesné úkony a postupy okresného súdu (napr. okresný súd sťažovateľovi nedoručil rozsudok odvolacieho súdu riadnym spôsobom, dovolanie sťažovateľa bolo dovolaciemu súdu predložené až o tri roky po tom, ako ho sťažovateľ na okresnom súde podal). Sťažovateľ podotýka, že predmetné prietahy v konaní nijako nezapríčiniť a že predmetom napadnutého konania je vec právne a skutkovo jednoduchá, resp. nezložitá. Dopĺňa, že čakanie na meritórne rozhodnutie mu spôsobuje náramné útrapy a stav právnej neistoty.

III.

7. Na výzvu ústavného súdu sa podaním č. k. Spr 111/2020 z 2. októbra 2020 doručeným ústavnému súdu 5. októbra 2020 vyjadrila k ústavnej sťažnosti podpredsedníčka okresného súdu, ktorá po prehľade vo veci vykonaných úkonov v podstatnom zhrnula, že okresný súd uznesením č. k. 4 C 1089/2008-585 z 3. júna 2019 zastavil napadnuté konanie (zastavenie v časti príslušenstva pohľadávky, pričom o samotnej pohľadávke bolo rozhodnuté rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 8 Co 300/2012 z 25. februára 2014, pozn.) a žiadnej zo strán sporu súd nepriznal právo na náhradu trov konania (ďalej len „uznesenie o zastavení konania“). Toto uznesenie nadobudlo právoplatnosť 3. júla 2019. Ďalej konštatovala, že konanie trvalo od roku 2006 do roku 2019, čo je zrejme dlhá doba, z tejto doby však okresný súd nebol najmenej 6 rokov miestne alebo vecne príslušný. Plynulosť konania na tunajšom súde narušovali dva faktory, a to časté zmeny zákonného sudcu a časté sťažnosti či odvolania sťažovateľa, prípadne jeho neprítomnosť na pojednávaní. Sťažovateľ, samozrejme, využíva svoje zákonom garantované práva, avšak podľa jej názoru neefektívne a často účelne.

8. Sťažovateľ v replike uviedol, že vinou porušovateľa konanie trvalo extrémne dlho do 18. júla 2019, keď nadobudlo právoplatnosť a vykonateľnosť uznesenie porušovateľa z 3. júna 2019 o zastavení konania doručené sťažovateľovi 3. júla 2019. Sťažovateľ zaslal ústavnému súdu ústavnú sťažnosť z pošty [REDAKOVANÉ] 15. júla 2019, teda v čase behu 15-dňovej lehoty na podanie odvolania proti obom výrokom. Okresný súd podľa sťažovateľa postupoval neprávne, keď v uznesení o zastavení konania rozhodol o práve na náhradu trov konania, a poukazuje na to, že rozhodnutie o trovách vydáva vyšší súdny úradník a voči nim vydanému uzneseniu o trovách konania je prípustná sťažnosť, o ktorej následne rozhoduje zákonný sudca. Sťažovateľ vyjadril nesúhlas so zavádzajúcim a nesprávnym názorom okresného súdu o právoplatnosti uznesenia o zastavení konania. Vyjadrenie okresného súdu označil za odporujúce dobrým mravom, nedobromyseľné, znižujúce jeho dôstojnosť a dôveryhodnosť.

IV.

9. Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil aj judikatúru EŠLP k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01, I. ÚS 20/02, I. ÚS 132/03).

10. Ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti konštantne vychádza z názoru, že účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 365/04). Pre naplnenie práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány (napr. všeobecné súdy) vec len prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony (bez ohľadu na ich počet) a právoplatne nerozhodli (napr. I. ÚS 118/02). Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa strana sporu obrátila na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

11. Ústavný súd v súlade so svojou ustálenou judikatúrou skúmal namietané porušenie uvedených práv sťažovateľa s ohľadom na konkrétne okolnosti jeho prípadu a podľa troch základných kritérií: právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04, I. ÚS 398/2016). V súlade s judikatúrou EŠLP ústavný súd prihliadal aj na predmet sporu (povahu prerokúvanej veci) a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07).

12. Vzhľadom na to, že predmetom konania pred ústavným súdom je namietané porušenie práv sťažovateľa postupom okresného súdu v období po právoplatnosti rozhodnutia EŠLP, t. j. 21. mája 2015, ústavný súd sa sústredil pri hodnotení jednotlivých kritérií na priebeh konania v rozhodnom období, aj keď celkovú dĺžku konania treba brať do úvahy ako dôležitú okolnosť prípadu.

13. Pokiaľ ide o právnu a skutkovú zložitosť veci, ústavný súd nezistil, že by sa konanie o zaplatenie odmeny za poskytnuté právne služby vyznačovalo právnou alebo faktickou zložitou, ktorá mala vplyv na dĺžku konania. Ani predsedníčka okresného súdu na tieto skutočnosti nepoukazovala. Pokiaľ ide o správanie sťažovateľa v rozhodnom období, ústavný súd konštatuje, že nezistil žiadne skutočnosti alebo okolnosti, ktorými by sťažovateľ prispel k predĺženiu konania.

14. Čo sa týka postupu samotného okresného súdu, ústavný súd konštatuje, že od 12. januára 2015 sa spis nachádzal na krajskom súde pre účely rozhodnutia o odvolaniach sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu z 15. mája 2012 a dopĺňaciemu rozsudku okresného súdu zo 16. septembra 2014. Krajský súd uznesením z 26. septembra 2017 dopĺňací rozsudok okresného súdu zrušil okrem iného pre porušenie procesných práv sťažovateľa, keď vo veci konal a rozhodol bez jeho prítomnosti. Spis bol z krajského súdu vrátený okresnému súdu 9. novembra 2017.

15. Postup okresného súdu, ktorého rozhodnutie je zrušené odvolacím súdom pre porušenie procesných práv sťažovateľa, ústavný súd hodnotí ako nesústredenú činnosť súdu, ktorá prispela k predĺženiu konania o obdobie, keď sa spis nachádzal na krajskom súde pre účely rozhodnutia o odvolaní proti rozsudku okresného súdu, a teda došlo k zbytočným priet'ahom v konaní. Na tom nič nemení ani skutočnosť, že konanie na krajskom súde trvalo neprimerane dlhú dobu. Ďalší postup okresného súdu vo veci sťažovateľa podľa názoru ústavného súdu nevykazuje žiadne známky konania, ktoré by bolo možné hodnotiť ako zbytočné priet'ahy v konaní.

16. Vzhľadom na uvedené ústavný súd dospel k záveru, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4C 1089/2008 v období po rozhodnutí ESLP došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

17. Ústavný súd v súvislosti s návrhom sťažovateľa na vyslovenie príkazu, aby okresný súd vo veci konal bez zbytočných priet'ahov, konštatuje, že konanie okresnom súde bolo právoplatne skončené 18. júla 2019, čo aj sťažovateľ výslovne vo svojej replike uvádza. Vzhľadom na uvedené ústavný súd ústavnej sťažnosti sťažovateľa v tejto časti nevyhovel.

18. Pri rozhodovaní o výške finančného zadosťučinenia prihliadal ústavný súd hlavne na to, že napriek tomu, že v čase podania ústavnej sťažnosti konanie na okresnom súde trvalo už 13 rokov a vec nebola právoplatne skončená, už po zastavení konania dovolacím súdom uznesením z 27. februára 2019 sa sťažovateľ fakticky v stave právnej neistoty nenachádzal. Muselo mu byť totiž zrejmé, že aj konanie pred okresným súdom v časti týkajúcej sa úrokov z omeškania a náhrady trov konania bude zastavené z dôvodu výmazu žalobcu z obchodného registra. Ústavný súd považuje za potrebné poukázať aj na skutočnosť, že sťažovateľ podal ústavnú sťažnosť až po tom, ako mu bolo doručené uznesenie okresného súdu o zastavení konania, a napriek tomu, že sťažnosť podal počas behu lehoty na podanie odvolania a argumentoval tým, že sa nachádza v stave právnej neistoty, odvolanie nepodal, a konanie tak bolo právoplatne skončené iba tri dni po odoslaní ústavnej sťažnosti. V závere ústavný súd zdôrazňuje, že predmetom konania bola žaloba o zaplatenie 3 528,12 eur s prísl., pričom sťažovateľ bol v konaní žalovaným. Ani z ústavnej sťažnosti a ani z repliky sťažovateľa nevyplýva, že by sťažovateľ žalovanú sumu aspoň v časti istiny vo výške 2647,88 eur, na zaplatenie ktorej bol zaviazaný právoplatným rozsudkom, žalobcovi uhradil. Ústavný súd podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde z uvedených dôvodov priznal sťažovateľovi finančné zadosťučinenie, ktorého primeranosť posúdil na 300 eur.

V.

Trovy konania

19. Sťažovateľ si uplatnil náhradu trov konania vo výške 326,66 eur. Ústavný súd podľa § 1 ods. 3 a § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov priznal sťažovateľovi podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde náhradu trov konania v požadovanej výške 326,66 eur, ktorá zodpovedá trovám právneho zastúpenia za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2019 (príprava a prevzatie veci a písomné vyhotovenie

sťažnosti) v hodnote po 163,33 eur. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku).

P o u ě n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. marca 2021

Robert Šorl
predseda senátu